

21

מדאורייתא ותוין רש"י ז"ל דקטן אפילו מדרבנן אינו מחוייב אלא דאצור רמי עלי חייבא לחנוכי, [וכ"כ הרמב"ן ז"ל הוצא בהר"ן ז"ל מגילה אמתני דהכל כשרין לקרות חוץ מחשו"ק ע"ש היטב] וצתי שם ד"ה עד שיאכל כתבו דזה דוחק דאח"ל שכל הקטן עלמו ליכא חייבא אפילו מדרבנן, א"כ האיד מוילא לאצור היכא דלא אכל אצור אלא שיעורא דרבנן, ולזאת העלו התו' דודאי קטן חייב חייב מדרבנן ואפ"ה אינו מוילא את המחוייב מדאורייתא, והכי דשמעון בן שטח שלא אכל אלא שיעורא דרבנן, והוילא לינאי המלך, הוא משום דבהמ"ז שאני, דבהמ"ז אע"פ שילא מוילא, ואריך רק שיהא יכול לומר שאכלנו משני ע"ש.

ומתבאר דשיטת התוס' היא דקטן רמי מדרבנן חייבא עלי דיד' בעלמו לקיים המצוה, ומ"מ ודאי מודו התוס' דחייבא נמי מילת חינוך על האצ לחנוכו במצוות דהא צמיר דכ"ט מחלקין בין אצור לאצור דאצור חייב לחנוך ולא אצור משום דכל ענין הדרת נזירות אינו חייב אפילו על הגדול, ולא שייך כלל לומר שהקטן עלמו מחוייב בזה ועוד שהקטן עלמו אי אפשר לו בכלל לקבל נזירות קודם שהגיע לעונת נדרים, והאצ הוא המדירו, וזהו ודאי אינו אלא מדין חינוך, שכל האצ להרגילו בקיום המצוות ודבר זה ליכא אצורו, נמצאנו למדין דלהתוס' חייבא צ' דינים, שהקטן עלמו מחוייב במצוות מדרבנן, והצ' דרמי חייבא על האצ לחנוכו וכמשנ"ת [וזה מציאר בהדיא בסוכה דמ"ב].

והנה ממה שהקטן עלמו מחוייב מדרבנן במצוות אין להקשות כלל דא"כ אמאי אין צ"ד מצוין להפריש קטן אוכל נבילות, דזה אתי שפיר כמובן, שאע"פ שמחוייב הוא מ"מ ליכא חייב להפרישו כשאני מקיים מדרבנן, דמילת תוכחה ליכא על קטן לפי שאינו צר דעת גמור, אלא שהתו"י הקשו

מחוייבא דחינוך שכל האצ, דמשמע התם ציומא שהחייב על האצ להשתדל בחינוכו דאורייתא בכל הסוגיא התם צדון חינוך, היינו חייבא דעל האצ [וכ"ד דהתוס' בקובייטת דחייב חינוך חייבא על כל אדם] וא"כ אמאי אין צ"ד מצוין להפרישו, הא מדין חינוך מוטל עליהם להפרישו, ואם תיראו דחייבא דחינוך אינו אלא על האצ ולא על אחרים ואפילו אצור פטורה ממצות חינוך, ומ"מ עכ"פ הא ודאי דעל הקטן עלמו חייבא חייבא מדרבנן לקיים מצוות התורה לדעת התוס' דברכות ה"ג ובהר"ן מביא דמוילא את אצור כשלא אכל האצ אלא שיעורא דרבנן, וזהו שכתבו התו"י דהילני חנוכה צני' למצוה בעלמא, ר"ל אע"פ שאין עלי בעלמא חייב להשתדל בחינוכם מכל מקום קטבדא למצוה בעלמא, היינו משום שעכ"פ על הקטן עלמו חייבא חייבא מדרבנן לקיים מצות סוכה, והשתדלה בזה אף על פי שאינה מחוייבת להשתדל בזה, ואתי שפיר הא דאמר' צריש סוכה וכ"ת אידי דרבנן לא אשגחה דהיינו שלא אשגחה במה שיש על הקטן עלמו חייבא דרבנן, ולא חששה לחנוכה מפאת חייבם שלהם עכ"פ, ת"ש ועוד כל מעשה לא עשה אלא ע"פ חכמים ובודאי החכמים היו מורים לה להשתדל בחינוכם מפאת חייבם הם, לא מצד מצות חינוך המיוחדת שיש חייבא על האצ לחנוכו וא"ש בעה"י. [ולדעת הפוסקים הג"ל דאקטן עלמו ליכא חייב, ע"כ הא דאמר' בסוכה קטן מדרבנן חייב היינו שחייבים לחנוכו, ויהא צאמת ראי' שגם אצור חייבא בחינוך, והתו"י אזלי בשיטת התוס' דברכות].

ויתיישב בזה היטב קובייטת תה"ד סימן ז"ד על דברי התו"י ה"ג שאנו חייב חייבא בחינוך צני', מעורבין דפ"ב דקטן בן שש וילא צעירוב אצור ומוקי לה התם דלית' לאצור צמתא, והקשו בתוס' שם דהא אין מערבין אלא לדבר מצוה, [וקטן אינו מחוייב במצוות], ותיראו בתירולס השני